T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
Engelli Öğrenci Eğitim–Öğretim Ve Sınav Uygulama Esasları

BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri

Amaç ve Kapsam

MADDE 1- (1) Bu Uygulama Esaslarının amacı, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesine kayıtlı bulunan engelli öğrencilerin eğitim-öğretim ve sınav uygulamalarında karşılaştıkları sorunlara yönelik, öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak, gerekli tedbirleri almak ve bu yönde gerekli olan düzenlemeleri yapmaktır.

(2) Bu Uygulama Esasları, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi ön lisans, lisans ve lisansüstü programlarında yürütülen eğitim-öğretim faaliyetleri ile ölçme, değerlendirme ve sınav uygulama usul esaslarını kapsar.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu uygulama esasları, "Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği"nin 11. ve 12.maddesi ile Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmeliğin ilgili hükümlerine göre hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu yönergede geçen;

a) **Akademik Uyarlama:** Eğitim-öğretim süreçleri ve sınav uygulamalarının engelli öğrencinin engel durumu gözetilerek planlanması ile dersin gerekliliklerine göre teorik/uygulamalı olarak yürütülmesini,

b) **Engelli Öğrenci**: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan yükseköğrenim öğrencisini,

c) **Engelli Öğrenci Akademik Birim Temsilcisi:** Koordinatör ile işbirliği içinde, engelli öğrencilere yardımcı olmak üzere fakülte, meslek yüksekokulu, yüksekokul ve enstitü yöneticileri tarafından görevlendirilen öğretim elemanını,

d) **Engelli Öğrenci Birim Koordinatörü:** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi Koordinatörünü,

e) **Engelli Öğrenci Birimi:** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimini,

f) **Engelli Öğrenci Yönetim Kurulu:** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi Yönetim Kurulunu,

g) **Rektör:** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Rektörünü,

h) **Senato:** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Senatosu'nu ifade eder.

i) **Üniversite:** Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesini,

Genel Esaslar

MADDE 4 – (1) Bu esaslar kapsamındaki hizmetlerin yerine getirilmesinde aşağıda belirtilen hükümlere uyulur;

(a) Engelli öğrencilerin özel durumları ve farklılıkları dikkate alınır, kendilerine bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayan kişilerle eşit eğitim imkanları sağlanır.

(b) Engelli öğrencilere yönelik olarak alınacak kararlarda ve verilecek hizmetlerde, engelli öğrenci birimi ile hizmet uzmanlarının (uzman sağlık personeli, engelli öğrenci temsilcisi, öğrencinin öğretime devam ettiği birimin yetkilisi) görüşleri alınır.

İKİNCİ BÖLÜM
Engelli Öğrenci Tespiti, Başvuru ve Değerlendirme

MADDE 5 – (1) Üniversitemizde eğitim-öğretime başlayacak engelli öğrencilerin tespitinde; Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) ve Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) tarafından aktarılan öğrenci bilgilerinin yanı sıra, Üniversitemize ilk kayıt sırasında öğrencinin beyanına dayalı verdiği bilgiler, ders kayıt dönemlerinde Akademik Danışmanlar, eğitim-öğretim süreci içinde birimlerin Engelli Öğrenci Akademik Birim Temsilcileri tarafından elde edilen bilgiler, engelli öğrencinin doğrudan Akademik birime yaptığı başvuru bilgileri ile Engelli Öğrenci Biriminin her akademik yılın başlangıcında tüm birimlere resmi yazıyla gönderdiği "Engelli Öğrenci Tespit Formu" ile elde ettiği bilgiler esas alınır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Eğitim-Öğretim Hizmetleri ve Sınav Uygulamaları

Bedensel Engelli Öğrenciler

MADDE 6 - Bedensel engelli öğrencilere yönelik uygulamalar;

(1) Öğrencilerin bulunduğu sınıfların mimari olarak en uygun olan katlarda oluşturulması sağlanır. Öğrencilerin sınav salonları, engel durumları dikkate alınarak belirlenir.

(2) Öğrencilerin durumları göz önünde bulundurularak eğitim-öğretime devam ettikleri bölümlerdeki öğretim programlarında akademik uyarlama yapılır ve dersler buna göre planlanır.

(3) Sağlık kurulu raporuna göre el ve kollarını kullanamayan öğrencilere sınavda okuyucu ve işaretleyici görevlendirilir. Okuyucu ve/veya işaretleyici desteği alan bedensel engelli öğrencilere sınav süresinin yarısı kadar ek süre verilir.

(4) Ödev ve projeler öğrencilerin engel grubuna göre uyarlanır.

(5) Talep etmeleri durumunda ilgili birim kararı ile öğrencilerin derslerde kayıt cihazı kullanmalarına izin verilir. Öğrenci bu kayıtları hiçbir platformda yayınlayamaz, üçüncü taraflarla paylaşamaz.

(6) Öğrencilerin sınavlara ilaç, tıbbi malzeme ya da sıvı ile (insülin kalemi vb.) girmelerine izin verilir.

(7) Öğrencilerin sınav sırasında sınav görevlisi nezaretinde tuvalet–lavabo ihtiyacını karşılamasına izin verilir.

Görme Engelli Öğrenciler

MADDE 7 - Görme engelli öğrencilere yönelik uygulamalar;

(1) Öğrencilerin durumları göz önünde bulundurularak eğitim-öğretime devam ettikleri bölümlerdeki öğretim programlarında akademik uyarlama yapılır dersler buna göre planlanır.

(2) Öğretim elemanları derslerinde kullandığı şekil, tablo, grafik, resim, fotoğraf ve karmaşık ifadeleri sesli betimleme yaparak açıklar.

(3) Görme engelli öğrencilerin, bilgisayar uygulamalı derslerde kullandıkları bilgisayarlar sesli hale getirilir, kişisel görüş ve tartışmalar hariç olmak üzere objektif konuların işlendiği dersleri ses kayıt cihazı ile kaydetmesine izin verilir. Dersle ilgili görselleri kavrayabilmesi için öğretim elemanı tarafından sesli betimleme yapılır.

(4) Talep etmeleri durumunda ilgili birim kararı ile öğrencilerin derslerde kayıt cihazı kullanmalarına izin verilir. Öğrenci bu kayıtları hiçbir platformda yayınlayamaz, üçüncü taraflarla paylaşamaz.

(5) Öğrenciye derslerde kullanılan sunum vb. dokümanlar, dersin öğretim elemanı tarafından elektronik ortamda verilir.

(6) Öğrencilerden okuyucu yardımı talep edenlere; şekil, grafik, tablo, resim gibi görsel verilerin yer aldığı sorular ile karmaşık ifade içeren sorular sorulmaz. Bu öğrencilerin, okuyucu ve işaretleyici yardımcı görevlileri verilerek, tekli salonlarda sınava alınmaları sağlanır.

(7) Öğrencilere sınav süresinin yarısı kadar ek süre verilir. Bu öğrencilerin soru kitapçığını kendilerinin okumasına izin verilmez.

(8) Sınavda okuyucu yardımı aldığı halde soruları kendisinin de okuduğu tespit edilen öğrencinin sınavı geçersiz sayılır.

(9) Soru kitapçığını kendi okuyabilecek durumda olan görme engelli öğrencilere, talepleri doğrultusunda 9, 12, 14 ya da 16 punto büyüklüğünde soru kitapçığı verilir. Optik form ile cevaplanacak sınavlarda kullanılan optik formun puntosunun ne kadar olduğunun sınavdan önce öğrenciye bildirilmesi gerekir.

(10) Sınavda sadece işaretleyici yardımı alan öğrencilere, işaretleyici görevli tarafından soruların okunmasına ve/veya öğrencinin kendisinin cevap kâğıdında işaretleme (kodlama) yapmasına izin verilmez. Sadece işaretleyici yardımı aldığı halde işaretleyici görevliden okuma yardımı aldığı tespit edilenler ile sınavda işaretleyici yardımı aldığı halde kendisi cevap kâğıdında işaretleme (kodlama) yapan öğrencilerin sınavı geçersiz sayılır.

(11) Uygun olması halinde görme engelli öğrenciler kablolu ve kablosuz internet bağlantısı bulunmayan, ekran okuyucu ya da ekran büyütme programları yüklü bulunan bilgisayarlarda, ekranları gözetmen tarafından izlenecek şekilde bilgisayar ortamında sınav yapılabilir. Bu konuda Engelli Öğrenci Biriminden destek alınır.

(12) Öğrencinin talebi ve uygun olması halinde görme engelli öğrencilere sınav kitapçıkları Braille (Kabartma) olarak verilebilir. Bu konuda Engelli Öğrenci Biriminden destek alınır.

(13) Ekran büyütme programları, elektronik veya mekanik büyüteçler ile teleskopik gözlük gibi yardımcı araç – gereçlerle sınav kitapçığını okuyabilen ve cevap kağıdına işaretleme yapabilen öğrencilere sınav süresinin yarısı kadar ek süre verilir.

(14) Sınav esnasında herhangi bir düzenlemeye gerek duymaksızın soru kitapçığını kendisi okuyabilen ve cevap kağıdını işaretleyebilen öğrencilere ek süre verilmez.

(15) Öğrencilerin ellerinde bulunan ders kitapları, ders notları ile Üniversite Kütüphanesinde bulunan kaynaklar talep halinde Engelli Öğrenci Birimi tarafından elektronik ya da sesli hale getirilerek, öğrenciye teslim edilir.
(16) Öğrencilerin sınav sırasında sınav görevlisi nezaretinde tuvalet–lavabo ihtiyacını karşılamasına izin verilir.

İşitme Engelli Öğrenciler

MADDE 8 - İşitme engelli öğrencilere yönelik uygulamalar;

(1) Öğrenci bulunan sınıflarda oturma düzeni, işitme cihazı kullanıp kullanmamasına bakılmaksızın, öğrencilerin ders veren öğretim elemanını rahatlıkla görebilecekleri şekilde plânlanır. Öğretim programları bu durum göz önünde bulundurularak akademik uyarlama yapılır.
(2) Öğretim elemanı, ders akışlarını bu durumu göz önünde bulundurarak planlar ve işitsel ipuçlarını kullanarak ve ses tonunu ayarlayarak yüzü sınıfa dönük bir şekilde dersi anlatır.
(3) Öğretim elemanı şekil, tablo, grafik, resim, fotoğraf ve karmaşık ifadeleri betimleme yaparak açıklar.
(4) Sınıf, atölye ve laboratuvarlar ile merkezi konferans salonları imkanlar ölçüsünde FM ve indüksiyon loop sistemleri ile erişilebilir hale getirilerek, işitme engelli öğrencilerin konuşma ve sunumları açık, anlaşılır, net ve ortam gürültüsünden arındırılmış olarak duymaları sağlanır.
(5) Uygun olması halinde işitme engelli öğrencilerin sınavları açık, anlaşılır, karmaşık olmayan sorulardan oluşturularak yapılır.
(6) Sınav öncesi veya sırasında, sınav ile ilgili yapılacak olan her tür düzeltme ve açıklama işitme engelli öğrencinin anlayabileceği şekilde özel olarak yapılır.
(7) İşitme cihazı/biyonik kulak (Koklear İmplant) kullanan öğrenciler, bu durumlarını sağlık kurulu raporu ile açık bir şekilde belgelemeleri şartı ile cihazlarıyla birlikte sınava alınırlar. Aksi halde cihazlarını sınav girişinde görevli personele teslim etmeleri ve sınav çıkışında görevli personelden teslim almaları gerekmektedir.

Diğer Engelli Öğrenciler

MADDE 9 - Üniversitenin akademik birimlerinde kayıtlı zihinsel (MR), sürekli (Kronik) hastalıklar, dil ve konuşma zorluğu bulunanlarla sınıflanamayan engelli öğrencilere yönelik uygulamalar;

(1) Öğrencilerin durumları göz önünde bulundurularak öğretim programlarında akademik uyarlama yapılır ve dersler buna göre planlanır.
(2) Zihinsel engel, dikkat eksikliği ya da yaygın gelişimsel bozukluğa (otizm, asperger sendromu vb.) sahip öğrencilere ek süre ve talepleri doğrultusunda okuyucu ve/veya işaretleyici yardımı verilir. Bu öğrenciler tüm sorulardan sorumludur. Okuyucu yardımı alan öğrencilerin istedikleri takdirde sınav esnasında soruları kendilerinin de okumalarına izin verilir.
(3) Okuyucu ve/veya işaretleyici yardımı talep etmeyen öğrenciler istedikleri takdirde tekli salonlarda sınava alınır.
(4) Ruhsal ve duygusal sağlık sorunu (panikatak, depresyon, şizofreni, atipik psikoz vb.) olan öğrencilere talepleri doğrultusunda işaretleyici yardımı verilir. İşaretleyici yardımı talep etmeyenler de istedikleri takdirde tekli salonda sınava alınır.

(5) Diyabet hastası olan öğrencilerin insülin pompası, şeker ölçüm cihazları, ek gıda vb. ile sınıf ve sınav salonlarına alınmalarına ve kronik sağlık sorunu nedeniyle ilaç kullanan öğrencilerin yanlarında ilaç getirmesine izin verilir.
(6) Zihinsel engel, dikkat eksikliği ya da yaygın gelişimsel bozukluğa (otizm, asperger sendromu vb.) sahip öğrenciler için birden çok duyuya hitap eden öğretim yöntemi kullanılır. Ses tonu ve konuşma hızı çeşitlendirilir, somut ifadeler kullanılarak yalın ve açık bir anlatım gerçekleştirilir. Önemli bilgiler vurgulanır ve gerektiğinde ek açıklamalar yapılır.
(7) İhtiyaç duyulduğu takdirde ilgili öğretim elemanı ve engelli öğrenci akademik birim temsilcisi ile akademik birim tarafından öğrencilerin eğitim-öğretime devam ettikleri programlar temel alınarak eğitim performansı ve ihtiyaçları doğrultusunda bireysel öğretim uyarlaması hazırlanır ve uygulanır. Söz konusu süreç, Engelli Öğrenci Birimi ve engelli öğrencinin ailesinin işbirliği ile gerçekleştirilir.
(8) Öğrencilerin sınav sırasında sınav görevlisi nezaretinde tuvalet–lavabo ihtiyacını karşılamasına izin verilir.

Geçici Sağlık Problemi ve Özel Durumu Olan Öğrenciler

MADDE 10 - Geçici sağlık problemi ve özel durumu olan öğrencilere yönelik uygulamalar;

(1) Geçici sağlık problemi olan öğrenciler ile hamilelik gibi özel durumu olan öğrenciler ihtiyaç olması halinde ek gıda, ilaç, sargı, alçı, atel, baston ve koltuk değneği ile sınava girebilirler.
(2) Öğrencilerin sınav sırasında sınav görevlisi nezaretinde tuvalet–lavabo ihtiyacını karşılamasına izin verilir.

Çevrimiçi Eğitim-Öğretim

MADDE 11 - Üniversitenin akademik birimlerine kayıtlı bulunan engelli öğrencilerin çevrimiçi eğitim-öğretim süreçlerine yönelik uygulamalar;

(1) Öğrencilerin uzaktan eğitim ortam ve kaynaklarına erişimi ve derslerin takibi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi tarafından oluşturulan Etkileşimli Uzaktan Eğitim Kampus Sistemi üzerinden sağlanır.
(2) Öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde sistemsel sorunlarla karşılaşması durumunda Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi tarafından destek sağlanır.
(3) Tüm etkileşim ve paylaşım süreçlerine ilişkin bilgi güvenliği ve etik gereklilik sağlanır.
(4) Engelli öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde öğrenim görebilmeleri ve başarılarının olumsuz yönde etkilenmemesi için engel grupları gözetilerek birimler tarafından belirlenen önlemler için Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi tarafından gerekli tedbir, düzenleme ve kolaylıklar sağlanır.

Elektronik Ortamda Yapılan Sınavlar

MADDE 12 - Engelli öğrencilere elektronik ortamda yapılacak sınavlara yönelik uygulamalar;

(1) Üniversite, engelli öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde değerlendirilmesi ve başarılarının olumsuz etkilenmemesi için uzaktan eğitim portalı ve sınav uygulamalarını erişilebilir bir yazılım/tasarım ile hazırlar.
(2) Elektronik ortamda yapılacak olan sınavlara ilişkin erişilebilirlik düzenlemeleri henüz yapılmamış ise engelli öğrencilere bu sınavlarda okuyucu/işaretleyici desteği verilir.
(3) Elektronik ortamda yapılacak olan sınavlar için kullanılacak olan bilgisayarlardan en az %10'una yaygın olarak kullanılan ekran okuyucu ve ekran büyütme programlarının kurulumu yapılır.
(4) Erişilebilirlik düzenlemeleri yapılmış salonlarda elektronik sınava girecek olan görme engelli öğrenciler ile hareket kısıtlılığı olan engelli öğrencilere eğer gerekli ise fotoğraf çekiminde görevli desteği verilir.
(5) Hareket kısıtlılığı olan engelli öğrencilerin elektronik ortamda yapılacak olan sınavlara işaretleyici desteği ile özel salonlarda sınav olmaları sağlanır.
(6) Çevrimiçi yapılacak sınavlarda; sınav başlamadan önce sınavın işleyişi, sınavın süresi, puanlama ilkeleri, öğrenci sorumlulukları sınav sayfasında öğrencilerin göreceği şekilde ilan edilir.

Ek Süre

MADDE 13 – (1) Bu Uygulama Esasları kapsamında sınavlarda engelli öğrencilere verilecek ek süre, sınav süresinin yarısı kadardır. Ek süre engelli öğrencinin talebi üzerine verilir.

Ders Muafiyeti

MADDE 14 - Engelli öğrencilerin ders muafiyet taleplerine yönelik uygulamalar;

(1) Engelli öğrencinin engelinden dolayı ders muafiyeti yapılmaz.
(2) Engelli öğrencilerin daha önceki öğrenimlerinden dolayı ders muafiyeti talebinde bulunmaları durumunda yürürlükteki mevzuat hükümleri yanında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Muafiyet ve İntibak İşlemleri Uygulama Esaslarına göre işlem yapılır.
(3) Temel ve ortaöğretimde yabancı dil dersinden muaf olan işitme engelli öğrencilere talep etmeleri halinde yabancı dil dersi yerine, ilgili yönetim kurulu tarafından eşdeğer kredide bir ders verilebilir.
(4) Yabancı dil hazırlık sınıfında bulunan işitme engelli öğrencilerden ağır işitme kaybı bulunanlar dinleme, hem ağır işitme hem de konuşma kaybı olanlar dinleme ve konuşma, sınavlarından muaf tutularak, diğer sınavlarla değerlendirilir.
(5) Engelli öğrencilerden dil ve konuşma bozukluğu olanlardan konuşmaları anlaşılır olmayanlar yabancı dil hazırlık sınıfı ya da yabancı dil derslerinde konuşma sınavlarından muaf tutularak, diğer sınavlarla değerlendirilir.

Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı

MADDE 15 – (1) Üniversitenin akademik birimlerinde kayıtlı bulunan engelli öğrenciler için ihtiyaç olması halinde dersi veren her öğretim elemanı tarafından ayrı ayrı hazırlanacak olan öğretim planıdır. Bu planda engelli öğrenciye yönelik öğretim yöntem ve teknikleri, kullanılacak araç-gereç ve ders materyalleri ile öğretilmek istenilen kazanımlar ve değerlendirme ölçütleri yer alır. Eğitim-öğretim sürecinde gerek duyulması halinde engelli öğrencinin ailesi ile işbirliği yapılır ve Engelli Öğrenci Biriminden destek alınır.

Okuyucu ve İşaretleyici

MADDE 16 – (1) Engelli öğrencilerin sınavlarda talepleri üzerine verilecek olan okuyucu ve işaretleyiciler, sınav olunan dersin teknik terminolojisine hâkim, telaffuzu düzgün ve anlaşılır araştırma görevlilerinden seçilir. Araştırma görevlisinin bulunmadığı durumlarda diğer öğretim elamanları ya da dersi veren öğretim elemanı görevlendirilir.

Destek Öğrencisi Görevlendirme

MADDE 17 – (1) Üniversite yerleşkeleri ve akademik erişilebilirlik düzenlemeleri tamamlanıncaya kadar ihtiyaç duyan engelli öğrencilere Engelli Öğrenci Biriminin kararı ile kısmi zamanlı öğrenci görevlendirmesi yapılır. Destek Öğrencisi; engelli öğrenciye sadece yerleşke içinde görev süresi ile sınırlı olmak üzere eşlik eder, fiziki ve akademik kolaylaştırıcılık yapar. Destek Öğrencisinin engelli öğrenci ile aynı bölümde olması öncelikli tercih sebebi ve engelli öğrenci tarafından belirlenmesi esastır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Çeşitli ve Son Hükümler

İyi Tutum

MADDE 18 - (1) Üniversitede görev yapan her düzeydeki akademik ve idari personel engelli öğrencilere iyi tutum sergilemelidir.

(2) Akademik ve idari personel, iyi tutumla ilgili Birim tarafından yürütülen bilinç düzeyini arttırma amaçlı hizmet içi eğitimlere katılmakla yükümlüdür.

(3) Akademik personel sınav ve ders uygulamalarına yönelik engel gruplarına uygun materyal hazırlama ve danışmanlık konusundaki hizmet içi eğitimlere katılmakla yükümlüdür.

Hüküm Bulunmayan Haller

MADDE 19 – (1) Bu uygulama esaslarında hüküm bulunmayan hallerde, engelli öğrencilerin kayıtlı oldukları birimlerde kendileriyle ilgili oluşan sorunlar hakkında ilgili Akademik Birimin alacağı kararlar veya yapacağı düzenlemeler için Engelli Öğrenci Biriminin görüşü alınır.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Yürürlük Ve Yürütme

Yürürlük

MADDE 20 – (1) Engelli Öğrenci Eğitim-Öğretim ve Sınav Uygulama Esasları, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Senatosunda kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21 – (1) Bu çalışma usul ve esaslarını Rektör yürütür.

Senato Karar Tarihi: 11.07.2023
Senato Karar Kararı: 10/14